3 Νοεμβρίου 2015

Αρκτική: οι πάγοι λιώνουν, τα πλοία μπαίνουν σε

Το Βορειοδυτικό Πέρασμα είναι ο απροσπέλαστος μέχρι πρότινος, παγωμένος θαλάσσιος δρόμος που συνδέει τον Ατλαντικό Ωκεανό με τον Ειρηνικό στο καναδικό Αρχιπέλαγος της Αρκτικής.

Δεδομένου ότι η ανέγγιχτη παγωμένη Ήπειρος δοκιμάζεται περισσότερο από την υπερθέρμανση του πλανήτη σε σύγκριση με τις υπόλοιπες περιοχές της Γης προβλέπεται ότι σε λίγα χρόνια το Βορειοδυτικό Πέρασμα θα ανοίξει, δηλαδή τουλάχιστον τα καλοκαίρια οι πάγοι θα λιώνουν, επιτρέποντας τη διέλευση πλοίων.

Ήδη την τελευταία πενταετία συνολικά 115 πλοία, κυρίως φορτηγά και πετρελαιοφόρα, έχουν διαπλεύσει το Βορειοδυτικό Πέρασμα.

—Σε αχαρτογράφητα νερά

Αυτές τις μέρες το Βορειοδυτικό Πέρασμα διασχίζει το παγοθραυστικό CCGS Amundsen σημαίας Καναδά.

Το Καναδικό κομμάτι της Αρκτικής έχει την επιφάνεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά παραμένει σε μεγάλο βαθμό αχαρτογράφητο. Τα νερά είναι ρηχά και η ναυσιπλοΐα στην περιοχή είναι μια ριψοκίνδυνη υπόθεση, ακόμα και όταν οι πάγοι έχουν λιώσει, όπως συμβαίνει σταδιακά τα καλοκαίρια.

Αυτό το πέρασμα μειώνει κατά 7.000 χιλιόμετρα ένα θαλάσσιο ταξίδι από το Λονδίνο στο Τόκυο εξοικονομώντας χρόνο και καύσιμα.

Μπορεί η διαδρομή να παραμένει επικίνδυνη, όμως προσελκύει ολοένα και περισσότερο το ενδιαφέρον των ναυτιλιακών εταιρειών, καθώς οι κλιματολόγοι προβλέπουν ότι σε λίγα χρόνια η Αρκτική θα μετατρέπεται σε απέραντη θάλασσα τα καλοκαίρια.

—Ναυσιπλοΐα στους πάγους

Το πρώτο εμπορικό δρομολόγιο μέσω του βορειοδυτικού περάσματος έγινε το Σεπτέμβριο του 2013 από ένα φορτηγό πλοίο από την Βρετανική Κολομβία που μετέφερε άνθρακα στη Φινλανδία.

Μάλιστα, το πρώτο τάνκερ που διέσχισε την άλλοτε παγωμένο Ήπειρο ήταν ελληνικής πλοιοκτησίας. Πρόκειται για το τάνκερ Ob River της εταιρείας Dynagas συμφερόντων Γιώργου Προκοπίου που μετέφερε υγροποιημένο φυσικό αέριο (LNG) από τη Ρωσία στην Ιαπωνία, διασχίζοντας εκείνη τη φορά το Βορειοανατολικό Πέρασμα, μια ακόμα συντομότερη διαδρομή από την Ευρώπη στην Ασία, κατά μήκος των ακτών της Σιβηρίας.

Δύο θαλάσσιες οδοί έχουν ήδη ανοιχθεί στην Αρκτική: το Βορειοδυτικό Πέρασμα μέσω του Καναδά και η Βόρεια Θαλάσσια Οδός (ή Βορειοανατολικό Πέρασμα), ένα στενό “μονοπάτι” μήκους 4.800 χιλιομέτρων που ξεδιπλώνεται κατά μήκος των ακτών της Ρωσίας και της Νορβηγίας συνδέοντας τη Θάλασσα Μπάρεντς και τη Θάλασσα Μπέρινγκ με τις παρυφές του Ειρηνικού Ωκεανού.

—Κίνδυνοι από τα χωροκατακτητικά είδη

Η Κλιματική Αλλαγή είναι η αιτία της τήξης των πάγων της Αρκτικής και της διάνοιξης θαλάσσιων οδών διασύνδεσης του βόρειου Ειρηνικού ωκεανού και του βόρειου Ατλαντικού για πρώτη φορά μετά από δύο εκατομμύρια χρόνια.

Μάλιστα σε παλαιότερη μελέτη τους που δημοσιεύτηκε στην επιθεώρηση Nature Climate Change βιολόγοι του Κέντρου Περιβαλλοντικής Έρευνας “Smithsonian” υποστήριξαν ότι οι νέοι θαλάσσιοι δρόμοι καθιστούν ευάλωτες τις ακτές και τα ύδατα της Αρκτικής στην επιδρομή χωροκατακτητικών ειδών.

Μαζί με τον κίνδυνο από τις εξορυκτικές δραστηριότητες για την άντληση υδρογονανθράκων από το πλούσιο υπέδαφος της “λιωμένης” Αρκτικής ενσκήπτει και αυτός της μόλυνσης του περιβάλλοντος της περιοχής από τα ξενικά ή χωροκατακτητικά είδη που μεταφέρουν τα πλοία καθώς διασχίζουν για πρώτη φορά τις άλλοτε “παρθένες” περιοχές.

Η ρύπανση στην Αρκτική από τη ναυσιπλοΐα και τις εξορύξεις υδρογονανθράκων από εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή, αναμένεται να επιδεινώσει ακόμα περισσότερο το λιώσιμο των πάγων, σύμφωνα με το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (UNEP).

Εμπειρογνώμονες του Προγράμματος Περιβάλλοντος του ΟΗΕ (UNEP) έχουν επίσης επισημάνει ότι τον κίνδυνο από την αιθάλη ή «μαύρο άνθρακα» που απελευθερώνουν στο περιβάλλον τα πλοία.
Η αιθάλη σκουραίνει τον πάγο, με αποτέλεσμα να απορροφά περισσότερη θερμότητα από τον ήλιο και να επιταχύνεται το λιώσιμο.
—Γεωπολιτικές συγκρούσεις στην Αρκτική
Στο βιβλίο του με τίτλο «The World in 2050: Four Forces Shaping Civilization’s Northern Future» ο Λόρενς Σμιθ, καθηγητής Γεωλογίας του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνια στο Λος Άντζελες, επιχειρεί μια ανάλυση των γεωπολιτικών ισορροπιών που διαμορφώνονται στην Αρκτική.

Τα κράτη της Αρκτικής, γνωστά και ως NORCs, περιλαμβάνουν τη Ρωσία, τον Καναδά, τις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Νορβηγία, τη Δανία (Γροιλανδία) και την Ισλανδία. Σε αυτά έρχεται να προστεθεί και η Κίνα που διεκδικεί μερίδιο στην «πίττα» της παγωμένης Ηπείρου.

Πρόκειται για κράτη, όπως σημειώνει ο Σμιθ, που βρίσκονται σε δημογραφική άνοδο, ενώ η οικονομική τους κατάσταση χαρακτηρίζεται σε γενικές γραμμές καλή. Η δύναμή τους αναμένεται να ενισχυθεί χάρη σε τέσσερις παράγοντες που εντοπίζονται στο βιβλίο: δημογραφικές τάσεις, ζήτηση για φυσικούς πόρους, παγκοσμιοποίηση και κλιματική αλλαγή.

Ο Σμιθ εντοπίζει το εργαλείο διασφάλισης της ειρηνικής εξερεύνησης και ανάπτυξης της Αρκτικής στη μορφή της διεθνούς συνθήκης, όπως η Συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών για το Νόμο της Θάλασσας, την οποία έχουν υπογράψει όλες οι

προαναφερθείσες χώρες πλην ΗΠΑ για την επίλυση των θαλάσσιων διαφορών τους.

Κυρίαρχη παρουσία στην περιοχή επιχειρεί να εγκαθιδρύσει η Ρωσία με τις υπόλοιπες χώρες να επιχειρούν μια αναπροσαρμογή και επαναξιολόγηση των στρατηγικών τους στην περιοχή.

Ο Καναδάς εγκαθιστά στρατιωτικές και ερευνητικές βάσεις στην βόρεια ακτογραμμή του, ενώ οι ΗΠΑ επαναφέρουν τη στρατιωτική του παρουσία στην Αλάσκα.

Η Νορβηγία αναπτύσσει τα βόρεια λιμάνια της, η Γροιλανδία επιδιώκει την ανεξαρτητοποίησή της από τη Δανία, ενώ η Ισλανδία πασχίζει να διατηρήσει την εθνική της κυριαρχία έναντι του μεγάλου κεφαλαίου.

—Φιλοδοξία αιώνων

Από τον 15ο αιώνα, τουλάχιστον δέκα αποστολές είχαν αναζητήσει ένα συντομότερο δρόμο που ενώνει την Ευρώπη με την Ασία μέσω του βορρά.

Το 1906, ο νορβηγός εξερευνητής Ρόαλντ Άμουδσεν έγινε ο πρώτος που διέπλευσε το Βορειοδυτικό Πέρασμα, έπειτα από ταξίδι τριών ολόκληρων ετών. Η δυσκολία του εγχειρήματος ήταν τόσο εμφανής ώστε μόλις ένα πλοίο το χρόνο επιχειρούσε κατά μέσο όρο να περάσει από αυτά τα νερά στη διάρκεια του περασμένου αιώνα.

Τον Οκτώβριο του 1903, η αποστολή του Άμουδσεν κόλλησε στον πάγο. Τον φετινό Οκτώβριο, όμως, ο δρόμος δείχνει ανοιχτός.

Πηγή:econews